

คำนำ

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 80 พรรษา ในปี พ.ศ. 2550 และด้วยที่ทรงพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นในครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดใช้สะพานมิตรภาพ หนองคาย – นครเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2537 ครั้งนั้น มี ๗ หน่วยงาน หนุ่อก พุมสะหวั่น เป็นประธานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ร่วมเป็นประธานในพิธี ได้ถือเป็นแรงบันดาลใจอย่างใหญ่หลวงให้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาติดตามความเจริญสัมพันธไมตรีระหว่างสองประเทศ รวมทั้งการค้าการลงทุนที่จะก่อเกิดตามมา นับจากพระมหากรุณาธิคุณในครั้งกระนั้น เฉกเช่นเดียวกับบรรดานักธุรกิจ หรือประชาชนที่มีเหตุต้องเดินทางผ่านเข้า – ออก ผ่านสะพานแห่งนี้ จวบจนมีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 ที่จังหวัดมุกดาหาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงประกอบพระราชพิธีเปิดสะพานนี้ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ยิ่งเป็นการย้ำให้เห็นความแน่นแฟ้นด้านสัมพันธไมตรีของสองประเทศได้อย่างดียิ่ง

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การมีสังคมที่กลมเกลียวรักใคร่ เช่นบ้านพี่เมืองน้อง หรือเช่นบ้านใกล้เรือนเคียงสุดแต่จะกล่าวถึงนี้ ย่อมแสดงถึงความที่ประชาชนในสองประเทศสามารถที่จะเดินทางเพื่อการค้าการลงทุน ได้สะดวกปราศจากเหตุขวางกั้นทางภูมิศาสตร์ ขณะเดียวกันย่อมส่งผลให้การลงทุนต่างๆ มีเพิ่มทวีคูณ ตลอดจนภวปัจจัยต่างๆ ที่จะข้ามไปสู่ฝั่งแดนของไทยและสปป.ลาว นั้นจะได้มีต่อเนื่องจนปัจจุบัน การคมนาคมนี้ ได้ ขยายออกไปทางบก และ ทางอากาศ และเชื่อมโยงออกไปยังจีน เวียดนาม และพม่าอีกด้วย

ในการศึกษาวิจัยโครงการ “แนวทางการเพิ่มปริมาณการค้าชายแดน ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย” ผมในฐานะหัวหน้านักวิจัย และคณะผู้วิจัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน จึงมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณข้างต้น และมีได้ข้อยก้อในการจะศึกษาวิจัย และพยายามเรียนเชิญท่านผู้มีประสบการณ์ด้านการค้าชายแดนและกิจกรรมต่าง ๆ ใน สปป.ลาว มาให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ เพื่อจัดทำคู่มือการค้าดำเนินธุรกิจ หรือวิสาหกิจใน สปป.ลาว ที่เหมาะสม รวมทั้งพิจารณาหาแนวทางการขยายการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว ให้นักธุรกิจไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใช้เป็นแนวทางสำคัญ เพื่อพัฒนาธุรกิจที่จะก่อประโยชน์ต่อประชาชนทั้งสองประเทศ อย่างมีคุณธรรม มีมิตรไมตรีที่ดี สมดังที่ได้ทรงมีพระราชปรารภหวังให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ มีความวัฒนาทางเศรษฐกิจการค้า การลงทุน การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และมีการสร้างเสริมเกื้อกูลต่อกันได้ไปไม่สิ้นสุด

ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ (คุณจิตราภรณ์ เตชะชาญ) และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผ.อ.สุดา ทองศรี และฝ่ายยุทธศาสตร์เอสเอ็มอีมหภาค ซึ่งได้ให้การสนับสนุนทั้งเงินทุนและแนวทางการศึกษา นายก (คุณวิเชียร เชิดชูตระกูลทอง) และคณะกรรมการสมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ตลอดจนประธานและสมาชิกของสมาคมเอสเอ็มอีไทย ในทุกเขตจังหวัด โดยเฉพาะในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา ตลอดจนท่านผู้แทนภาครัฐ อาทิ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม และสำนักงานภาค เอสเอ็มอีเบงค้ ท่านประธานหอการค้า ด้านศุลกากรจังหวัดชายแดนไทย – สปป.ลาวและท่านที่สนับสนุนส่งเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งมีได้เอ่ยนาม อีกทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า สปป.ลาว (Ministry of Industry and Commerce) สำนักงานส่งเสริมและพัฒนา SMEs สปป.ลาว (SME Promotion and Development Office) สภาหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งชาติ ลาว (Lao National Chamber of Commerce and Industry) คุณขันราศรี แก้วบุญพันธ์ รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศลาว โดยเฉพาะท่านที่ปรึกษา ได้แก่ ดร.คำขัน นภางค์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า สปป.ลาว ,ดร.อมรวดี พรหมจรรยา, ดร.ปุ่น เทียงบูรณธรรม, คุณรัชชานนท์ สุขสนอง ผู้จัดการโครงการ, คุณภูวรักษ์ สมจิตร และคุณธงศักดิ์ ธิยะพฤกษ์ ซึ่งได้มุ่งมั่นค้นคว้าบันทึกวิเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถ คุณสารานีย์ ศรีทิพย์ ได้ประสานงานวิจัย ตลอดจนนักศึกษาปริญญาโทชาวลาว ที่ได้กรุณาช่วยถอดเสียงบันทึกสัมภาษณ์ หากแม้มีข้อบกพร่องใดเกิดแก่การวิจัยนี้ ผมในฐานะหัวหน้าโครงการ กราบขออภัยและรับผิดชอบแต่ผู้เดียว

อย่างไรก็ดีในรายงานวิจัยฉบับนี้ เมื่อประมวลผลภาพรวมที่ได้ศึกษาภายในระยะเวลาจำกัดเพียง 4 เดือน แล้วน่าจะมีเนื้อหาที่ก่อประโยชน์ต่อวิสาหกิจต่าง ๆ และสามารถนำไปขยายผลต่อหรือเป็นข้อคิดที่ดีแก่ท่านที่ประสงค์จะเข้าไปประกอบและพัฒนาธุรกิจใน สปป.ลาว ประเทศที่ผู้วิจัยเชื่อโดยคุณวิมีความมั่งคั่งสูงสุดในภูมิภาคนี้ ทั้งทางด้านทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรมที่บ่งบอกจิตใจที่โอบอ้อมอารี รวมทั้งการดำเนินชีวิตที่มีอัตลักษณ์อันงดงาม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเข้าใจ แจ่มแจ้งก่อนที่จะเข้าไปสร้างเสริมธุรกิจของตนเองในอนาคต

สรวิชัย เปรมชื่น

หัวหน้านักวิจัย

ที่ปรึกษาสมาคมส่งเสริม

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย

ธันวาคม 2550

สารบัญ

คำนำ.....	ก-ข
สารบัญ.....	ก-ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ-ญ
บทสรุปผู้บริหาร.....	ฎ-ณ
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ.....	1-6
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการศึกษา ข้อกำหนดและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์.....	7
2.1 กรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา.....	7-16
2.2 ข้อกำหนดและวิธีการศึกษา.....	17-21
2.3 วิธีการดำเนินงาน.....	21-23
2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	24
2.5 ขั้นตอนการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	24-26
บทที่ 3 ลักษณะที่ตั้งและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สปป.ลาว.....	27
3.1 ลักษณะภูมิศาสตร์.....	27-32
บทที่ 4 สถานการณ์เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนลงทุนใน สปป.ลาว.....	33
4.1 โครงสร้างและนโยบายเศรษฐกิจของ สปป.ลาว.....	33-35
4.2 แผนการทางเศรษฐกิจ และสังคม ของ สปป.ลาว.....	35-38
4.3 ภาวะการลงทุนใน สปป.ลาว.....	38-44
4.4 สถานการณ์การค้าและการลงทุนของไทยใน สปป.ลาว.....	44-58
สรุปท้ายบท.....	59-60
บทที่ 5 มาตรการ กุฎระเบียบ ด้านการค้าและการลงทุนในสปป.ลาว ที่เป็นปัจจุบัน.....	61
5.1 มาตรการ กุฎระเบียบ.....	61-65
5.2 มาตรการทางการค้า.....	65-66
5.3 กุฎระเบียบด้านการลงทุน.....	67-68
5.4 ข้อควรปฏิบัติในการลงทุน.....	69
5.5 สิทธิของนักลงทุนชาวต่างประเทศ.....	69
5.6 แนวทางการปฏิบัติสำหรับนักลงทุนต่างประเทศ.....	70-71
5.7 รูปแบบในการลงทุน.....	72-73

5.8	ขั้นตอนการยื่นขออนุญาตลงทุน.....	73-74
5.9	การส่งเสริมการลงทุน.....	74
5.10	การระงับกรณีพิพาททางการค้า.....	75
5.11	ปัญหา/อุปสรรคสำหรับการลงทุนใน สปป.ลาว	75
5.12	การเดินทางเข้า – ออกประเทศ.....	76
5.13	กระบวนการ และวิธีการที่พึงทราบจากด้านการค้าชายแดน.....	76-79
5.14	Trade policy at the new stage and the images of foreign investors by Lao PDR.....	79-83
	สรุปท้ายบท.....	84-85
บทที่ 6	ศักยภาพพื้นฐาน และแนวโน้มการค้า จากด้านชายแดนไทย และ สปป.ลาว ที่สำคัญ	86
6.1	การทำระบบพิธีการผ่านแดนบริเวณชายแดน 5 ลักษณะ.....	86-89
6.2	ข้อมูลด้านชายแดนสำคัญระหว่างไทย และ สปป.ลาว.....	89
ก.	ข้อมูลพื้นฐานด้านเชียงของ จังหวัดเชียงราย	90-91
ข.	ข้อมูลพื้นฐานด้านคำม่วน จังหวัดนครพนม.....	91-98
ค.	ข้อมูลพื้นฐานด้านช่องเม็ก และด่านพินุลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี.....	99-101
ง.	ข้อมูลพื้นฐานด้านท่าลี่ จังหวัดเลย.....	101-104
จ.	ข้อมูลพื้นฐานด้านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และด่านอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย.....	104-114
ฉ.	ข้อมูลพื้นฐานด้านสะพานมิตรภาพ จังหวัดมุกดาหาร.....	115-118
บทที่ 7	ระบบธนาคารที่ให้การสนับสนุนด้านการค้าชายแดน.....	119
7.1	ระบบธนาคารใน สปป.ลาว.....	119-125
7.2	ธนาคารของไทยใน สปป.ลาว.....	126-127
7.3	รูปแบบการชำระเงินในการซื้อขายสินค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาว.....	127-128
7.4	ความสัมพันธ์ด้านการเงินการธนาคารระหว่างไทย และ สปป.ลาว.....	129
บทที่ 8	บริการของธนาคารไทย ที่รองรับการลงทุนใน สปป.ลาว.....	130
8.1	ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME BANK).....	130-136
8.2	ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK).....	137-162

บทที่ 9	ผลการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การสำรวจพื้นที่ศักยภาพ และความต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ในการที่จะทำการค้ากับ สปป.ลาว.....163
9.1	แผนงานเบื้องต้นในปฏิบัติการประชุมสัมมนา เชิงปฏิบัติการ (Focus Group) และรายงานสรุปเบื้องต้น ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับจากการสัมมนา.....164
9.2	สรุปการบรรยายและการอภิปราย.....165
	ก. สรุปภาพรวม / สถานการณ์ SMEs ใน สปป.ลาว.....166-169
	ข. สรุปช่องทางการลงทุนใน สปป.ลาว..... 170-177
9.3	ศักยภาพ และความต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม 6 กลุ่มอุตสาหกรรม ในการที่จะทำการค้ากับ สปป.ลาว.....178-181 สรุปท้ายบท.....182-183
บทที่ 10	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพภายในองค์กร (SWOT) การค้าชายแดนไทย-ลาว จากผู้ประกอบการใน 4 อนุภาค (ภาคเหนือตอนบน, ภาคเหนือตอนล่าง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง).....184
10.1	การวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ภาวะคุกคาม หรืออุปสรรค) กับการเข้าไปทำการค้าชายแดนกับ สปป.ลาว ในระดับมหภาค.....185-187
10.2	ข้อสังเกตและแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคทางการค้า.....188-192
10.3	ผลสรุป SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส และอุปสรรค)ในการจัด Focus Group จากผู้ประกอบการใน 4 อนุภาค (ภาคเหนือตอนบน, ภาคเหนือตอนล่าง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง).....193-196
10.4	การวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ภาวะคุกคาม หรืออุปสรรค) แยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 3 กลุ่ม.....196-200
บทที่ 11	การวิเคราะห์ระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย กับ สปป.ลาว รวมทั้งระบบโลจิสติกส์ที่รองรับการส่งผ่านสินค้า สปป.ลาว ข้ามไปประเทศ เวียดนาม และจีนในภาวะปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต.....201
11.1	แนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) และเส้นทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS).....203-205
11.2	กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong

	Sub region Cooperation).....	206
11.3	สภาพและปริมาณการขนส่งปัจจุบัน ณ ด้านชายแดน ที่สำคัญของประเทศไทย.....	207-208
11.4	ประเด็นยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน และ โลจิสติกส์.....	208
11.5	เป้าหมายและตัวอย่าง โครงการของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ในการผลักดันยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนของประเทศ โดยเน้นการพัฒนาการค้าไปสู่ประเทศจีนและกลุ่ม BIMSTEC/GMS.....	209
11.6	เป้าหมายและตัวอย่าง โครงการของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการผลักดันยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนของประเทศ.....	210
11.7	Lao PDR is being transformed into LAND LINKED country and Transit country in the region.....	211-216
	สรุปท้ายบท.....	217-219
บทที่ 12	สรุปผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม.....	220
12.1	การวิเคราะห์ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	221-224
12.2	การวิเคราะห์ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและ ประสบการณ์การค้าระหว่างประเทศ.....	225-235
12.3	การวิเคราะห์ ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็น และความคาดหวัง ของผู้ประกอบการ.....	235-236
12.4	การวิเคราะห์ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับระบบโลจิสติกส์, คลังสินค้า และบริการสนับสนุน.....	237-244
	บทสรุปท้ายรายงานวิจัย.....	245-247
	ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการค้าและการลงทุนของ SMEs ไทย และสปป.ลาว ในอนาคต....	248-256
	บรรณานุกรม.....	257-260

หมายเหตุ :

เอกสารรายละเอียดภาคผนวกจะไม่ปรากฏในเอกสารรายงานฉบับนี้ แต่จะแยกไปเป็นการ
เฉพาะในเล่มภาคผนวกรายงานฉบับสมบูรณ์ และในแผ่น CD-ROM

สารบัญญภาพ

รูปภาพที่ 2.1	แสดงแรงกดดัน 5 ประการในการแข่งขันทางธุรกิจ.....	13
รูปภาพที่ 3.1	แผนที่ที่ตั้งของ สปป.ลาว.....	27
รูปภาพที่ 3.2	แผนที่แสดงถึงแขวงต่างๆ ในสปป.ลาว.....	28
รูปภาพที่ 3.3	แสดงชั้นความสูงของ สปป.ลาว.....	31
รูปภาพที่ 3.4	แสดงถึงค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศ (GDP) ของประเทศลาวโดยเทียบกับปีฐาน.....	32
รูปภาพที่ 4.1	แสดงอัตราเพิ่มของ GDP ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของสปป.ลาว.....	42
รูปภาพที่ 4.2	มูลค่าส่งออกและนำเข้าของสปป.ลาว.....	43
รูปภาพที่ 8.1	ประเภทของความคุ้มครอง ในส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity).....	148
รูปภาพที่ 8.2	ประเภทของความคุ้มครอง ในส่วนของเงินกู้ (Loan).....	149
รูปภาพที่ 8.3	รูปแบบการขอใช้บริการประกันความเสี่ยงจากการลงทุน.....	151
รูปภาพที่ 11.1	แนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) และเส้นทางเศรษฐกิจที่สำคัญใน อนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS).....	203
รูปภาพที่ 11.2	ประเด็นยุทธศาสตร์การค้าการลงทุน และ โลจิสติกส์.....	208
รูปภาพที่ 11.3	เป้าหมายและตัวอย่าง โครงการของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ในการผลักดันยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนของประเทศโดย เน้นการพัฒนาการค้าไปคู่ประเทศจีน และกลุ่ม BIMSTEC/GMS.....	209
รูปภาพที่ 11.4	เป้าหมายและตัวอย่าง โครงการของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการผลักดันยุทธศาสตร์การค้าการลงทุนของประเทศ.....	210
รูปภาพที่ 11.5	แผนที่เส้นทาง เชื่อมโยง ระบบเขตเศรษฐกิจ สปป.ลาว ตอนเหนือ จรด จีนตอนใต้.....	211
รูปภาพที่ 11.6	แผนที่เส้นทาง เชื่อมโยง ระบบเขตเศรษฐกิจ สปป.ลาว ตอนกลาง ไปยังเขตเศรษฐกิจพิเศษ เวียดนาม และท่าเรือสำคัญ.....	212
รูปภาพที่ 11.7	แผนที่เส้นทาง เชื่อมโยง เขตเศรษฐกิจพิเศษ อาเซียน.....	213
รูปภาพที่ 11.8	แสดงระบบโลจิสติกส์ เขตท่าเรือสำคัญในอาเซียน.....	214
รูปภาพที่ 11.9	แผนที่แสดงระยะทางเชื่อมโยงระบบ โลจิสติกส์ 4 เหลี่ยมมรกต.....	215

สารบัญชิตาราง

ตารางที่ 1.1	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของอียู 25 ประเทศ-โลก.....	1
ตารางที่ 1.2	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของอียู 25 ประเทศ-ไทย.....	1
ตารางที่ 1.3	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของสหรัฐฯ-โลก.....	2
ตารางที่ 1.4	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของสหรัฐฯ-ไทย.....	2
ตารางที่ 1.5	การส่งออกสินค้าของไทยจำแนกรายประเทศ ปี 2548 - 2550(มกราคม - พฤศจิกายน).....	2-3
ตารางที่ 1.6	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของจีน-โลก.....	3
ตารางที่ 1.7	มูลค่าการนำเข้า ส่งออก และดุลการค้าของจีน-ไทย.....	4
ตารางที่ 1.8	เปรียบเทียบการค้าชายแดนไทยกับการค้าระหว่างประเทศ ปี 2548-2549.....	5
ตารางที่ 1.9	การขยายตัวของการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2548-2549.....	6
ตารางที่ 2.1	ข้อกำหนดและวิธีการศึกษา.....	17-21
ตารางที่ 2.2	แผนปฏิบัติการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ Focus Group.....	22
ตารางที่ 2.3	แผนการสัมภาษณ์และลงพื้นที่ด้านชายแดนไทยและ สปป.ลาว.....	22-23
ตารางที่ 2.4	จัดสัมมนาเผยแพร่วิชาการ.....	23
ตารางที่ 2.5	ขั้นตอนการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	24-26
ตารางที่ 3.1	แขวงประจำ สปป.ลาว.....	29
ตารางที่ 4.1	เป้าหมายมูลค่าส่งออกของลาว (ปี 2553).....	37
ตารางที่ 4.2	อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจปี 2544 – 2550.....	40
ตารางที่ 4.3	ดัชนีทางเศรษฐกิจของสปป.ลาว ปี 2544 – 2548.....	40-41
ตารางที่ 4.4	มูลค่าส่งออกและนำเข้าของสปป.ลาว.....	43
ตารางที่ 4.5	โครงการของไทยที่ลงทุนในสปป.ลาว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531- 2548.....	46-47
ตารางที่ 4.6	มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับสปป.ลาวในปี 2540 – 2549.....	48
ตารางที่ 4.7	สินค้าส่งออกและนำเข้าสำคัญปี 2549.....	49
ตารางที่ 5.1	ตารางเวลาตรวจรับรอง	83
ตารางที่ 6.1	จุดผ่านแดนถาวร ชายแดนไทย- ลาว.....	87
ตารางที่ 6.2	จุดผ่อนปรน ชายแดนไทย- ลาว.....	88-89
ตารางที่ 6.3	จุดผ่านแดนชั่วคราว ชายแดนไทย- ลาว.....	89
ตารางที่ 6.4	สถิติการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ระหว่างไทย-สปป.ลาว ปี 2546- ต.ค. 2550 ด้าน จ.นครพนม.....	98

ตารางที่ 6.5	สถิติมูลค่าการค้าชายแดนและมูลค่าสินค้าผ่านแดนของ ด่านศุลกากรพิบูลมังสาหารประจำปีงบประมาณ 2550.....	100-101
ตารางที่ 6.6	จุดชายแดนที่ทำการค้าชายและการติดต่อ แลกเปลี่ยนสินค้าด้านจังหวัดเลย.....	103
ตารางที่ 6.7	สถิติการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านไทย-สปป.ลาว ด้าน จ.เลย.....	103-104
ตารางที่ 6.8	หมวดสินค้าผ่านแดนขาออก และ ประเทศที่สามส่งสินค้าไป สปป.ลาว ด้าน จ.หนองคาย.....	108-109
ตารางที่ 6.9	หมวดสินค้าผ่านแดนขาเข้า และ ประเทศที่สามส่งสินค้า ไป สปป.ลาว ด้านจังหวัดหนองคาย.....	110
ตารางที่ 6.10	หมวดสินค้าผ่านแดนขาออก ด้านมุกดาหาร.....	117
ตารางที่ 6.11	หมวดสินค้าผ่านแดนขาเข้า ด้านมุกดาหาร.....	118
ตารางที่ 6.12	สถิติการค้าระหว่างไทยกับ สปป.ลาว ด้านจังหวัดมุกดาหาร ปี 2544 – 2550 (ตุลาคม).....	118
ตารางที่ 7.1	ธนาคารของไทยใน สปป.ลาว.....	123-124
ตารางที่ 8.1	หลักเกณฑ์การขอรับบริการร่วมลงทุน.....	134
ตารางที่ 8.2	หลักเกณฑ์การร่วมลงทุน.....	134-135
ตารางที่ 8.3	เงื่อนไขความคุ้มครองของการรับประกัน.....	140
ตารางที่ 8.4	Incoming Letter of Credit.....	142
ตารางที่ 8.5	Export Bill.....	143
ตารางที่ 9.1	แผนการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ Focus Group.....	164
ตารางที่ 9.2	สรุปการบรรยายและการอภิปราย เชิง Focus Group.....	165-166
ตารางที่ 9.3	ความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ไทย กลุ่มเกษตรและอาหาร	179
ตารางที่ 9.4	ความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ไทย กลุ่มวัสดุก่อสร้าง / ตกแต่ง / หัตถกรรม.....	180
ตารางที่ 9.5	ความต้องการของผู้ประกอบการ SMEs ไทย กลุ่มท่องเที่ยวและบริการอื่นๆ.....	181
ตารางที่ 10.1	การวิเคราะห์ SWOT กับการเข้าไปทำการค้าชายแดน กับ สปป.ลาว ในระดับมหภาค.....	185-187
ตารางที่ 10.2	ข้อสังเกตและแนวทางแก้ไขปัญหา และอุปสรรคทางการค้า.....	188-192
ตารางที่ 10.3	ผลสรุป SWOT การปฏิบัติการ Focus Group ในภาคเหนือตอนบน-ตอนล่าง.....	193-194

ตารางที่ 10.4	ผลสรุป SWOT การปฏิบัติการ Focus Group ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน-ตอนล่าง.....	195-197
ตารางที่ 10.5	การวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ภาวะคุกคามหรืออุปสรรค) กลุ่มเกษตรและอาหาร.....	197-199
ตารางที่ 10.6	การวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ภาวะคุกคาม หรืออุปสรรค)กลุ่มวัสดุก่อสร้าง หรือตกแต่ง หรือ หัตถกรรม.....	199
ตารางที่ 10.7	การวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, ภาวะคุกคามหรืออุปสรรค) กลุ่มท่องเที่ยวและบริการอื่นๆ.....	200
ตารางที่ 11.1	เส้นทางที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยภายใต้กรอบ ความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง.....	206

บทสรุปผู้บริหาร

ไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ คือ พม่า กัมพูชา มาเลเซีย และ สปป.ลาว และแม้ สปป.ลาวจะมีพรมแดนติดไทย มีระยะทางประมาณ 1,800 กิโลเมตร รองจาก พม่าที่มีระยะทาง 2,400 กิโลเมตร แต่ สปป.ลาว กลับเป็นประเทศที่เสมือนเป็นแผ่นดินเดียวกันกับ ไทย มีเพียงแม่น้ำโขงและเขตผ่านแดนมาแบ่งพื้นที่ ทั้งนี้เพราะไทยและ สปป.ลาว มีภาษาและ วัฒนธรรมละม้ายคล้ายกันมาก และมีมิตรภาพต่อกันมาแต่โบราณกาลในรูปแบบรัฐพันธมิตร ระหว่างอาณาจักรล้านนา สุโขทัย และล้านช้างซึ่งในอดีตมีเมืองหลวงพระบางเป็นเมืองหลวง คน ไทยและ สปป.ลาว จึงมีการเดินทางไปมาหาสู่กันโดยตลอด โดยเฉพาะ “การค้าชายแดน” และ “การค้าผ่านแดน” ซึ่งจะรวมไปถึงการค้าตลาดการค้า ระหว่างไทย – สปป.ลาว สามารถเชื่อมต่อไป ถึงประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคและเขตโพ้นทะเลได้ เช่น ไปจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น แม้แต่พม่า และ อินเดีย ไทยและ สปป.ลาว หากมีสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นแล้ว ไทยและ สปป.ลาว จะเป็น Land Link ของแผ่นดินสุวรรณภูมิ ที่สำคัญจะมีพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสินค้าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ แห่งหนึ่งของโลก ได้อย่างดียิ่ง

อย่างไรก็ดี การที่สองประเทศจะสามารถมีสายสัมพันธ์ที่มีต่อกันได้ต้องมาจากแนวคิด ความเสมอภาคทางการค้า การลงทุน โดยผู้ประกอบการทั้งสองประเทศต่างมีผลประโยชน์สุทธิ (Gain form Trade) ที่ไม่ด้อยกว่ากัน ในขณะที่เดียวกันความสามารถและศักยภาพที่ต่างกันนั่นเองที่จะ ช่วยจูงใจให้ผู้ประกอบการเกิดการแลกเปลี่ยนกัน โดยรัฐต้องเข้ามาร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ ที่ ส่งเสริมและควบคุมให้ผู้ประกอบการเดินไปสู่ความสุจริตใจ จริงใจที่จะร่วมการค้า เพื่อป้องกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งในการนำเสนอของรายงานวิจัยจะปรากฏใน บทที่ 4 ส่วนการประเมิน ศักยภาพและถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านการค้ากับ สปป.ลาว ซึ่งมีการวิเคราะห์จากผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ใน 6 กลุ่มอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมาย มีรายละเอียดปรากฏใน บทที่ 5

นอกจากนั้นในการศึกษาการขยายการค้าการลงทุน กับ สปป.ลาว จะพบว่าไทยมีโอกาสที่จะ ขยายการปลูกข้าว ข้าวโพด ยางพารา การผลิตไม้แปรรูป การปลูกกาแฟ พืชพรรณที่เกี่ยวกับ พลังงานทดแทน และ ปศุสัตว์ ส่วนภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ ไฟฟ้าพลังน้ำ เสื้อผ้าเพื่อส่งออก ไป ประเทศที่สามที่ได้ GSP เหมือนทองคำ ทองแดง ถ่านหิน ปูนซีเมนต์ สุรา เบียร์ อุตสาหกรรม ประกอบรถยนต์ (ของเกาหลี) เป็นต้น ส่วนภาคบริการที่สำคัญได้แก่ การค้าส่ง ค้าปลีกการขนส่ง ครัววงจร โรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยว ดังสถิติเลขการค้าไทย - สปป.ลาว ในปี 2549 มีมูลค่ารวม 57,583.3 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มถึงร้อยละ 43.6 จากปี 2548 ที่มีเพียง 40,092 ล้านบาท โดยสินค้าที่ไทย

ส่งออก ได้แก่ เชื้อเพลิงน้ำมัน สินค้าอุปโภคบริโภค ยานพาหนะ อุปกรณ์สิ่งทอ เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนสินค้าที่นำเข้าจากลาว ได้แก่ ไม้ท่อน และไม้แปรรูป เชื้อเพลิงถ่านหิน สินแร่โลหะ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามมีความมุ่งมั่นอย่างยิ่งระหว่างกระทรวงพาณิชย์ไทย และกระทรวงอุตสาหกรรม และการค้าการลงทุนของ สปป.ลาว เมื่อวันที่ 25 -27 ธันวาคม 2549 ทั้งสองฝ่ายตั้งเป้าการค้าให้เพิ่มเป็น 2-3 เท่า ภายในปี 2553

ตั้งแต่ปี 2548 – 2549 ไทย - สปป.ลาว ได้ลงนามให้สิทธิพิเศษนำเข้าสินค้าเกษตรโดย ยกเว้นอากรขาเข้า (ASEAN Integration System of Preferences – AISP) และยกเว้นอากรขาเข้า สินค้าเป็น 301 รายการ ระหว่างปี 2550 – 2552 และยังมีข้อตกลงอนุญาตให้ผู้ประกอบการขนส่ง เพิ่มจากเดิม 5 ราย เป็น 248 ราย ณ เดือนตุลาคม 2549 และมีรถขนส่งทั้งทะเบียนไทย - สปป.ลาว ที่ผ่านแดนไปมาได้รับอนุญาต รวม 7,111 คัน ซึ่งช่วยลดต้นทุนขนส่งจากเดิมลงมาร้อยละ 20 – 30 ที่เดียว

กล่าวโดยรวมแล้ว ไทยและ สปป.ลาว มีข้อตกลงการค้าที่มีแนวทางชัดเจนทั้งในส่วนกลาง ระดับแขวง และข้อตกลงความร่วมมือ ระดับจังหวัดชายแดนที่มีเขตติดต่อกันทั้งจังหวัด โดยผู้ประกอบการจะสอบถามได้ที่สถานทูตไทยในนครเวียงจันทน์ หรือ ประธานหอการค้าจังหวัดชายแดนทั้ง 11 แห่งได้

อย่างไรก็ดี เดิม ไทยเป็นประเทศที่ลงทุนใน สปป.ลาว เป็นอันดับหนึ่ง แต่ปัจจุบันจีนได้เข้ามา มีบทบาทลงทุนแทนไทย โดยยุทธวิธีที่จีนนำมาใช้คือ การเคลื่อนทัพนักลงทุนและครอบครัว พ่อค้าชาวจีนเข้ามาในแขวงคำม่วนนครเวียงจันทน์ รวมถึงหัวเมืองสำคัญในแขวงบ่อแก้ว หลวงน้ำทา แขวงไชยบุรี จนลงมาถึงเมืองสะหวันนะเขต (ลาวภาคกลาง) โดยจีนได้เจรจากับรัฐบาล สปป.ลาว เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2550 อนุญาตผู้มาลงทุนชาวจีน 15,000 ครอบครัว ให้เข้ามาค้าขาย และมีบัตรทำงานพักอยู่อาศัยได้ และเมื่อจีนเข้ามาลงทุนในลาวมากขึ้น ก็ขอย่นำสินค้าอุปโภคบริโภค ราคาต่ำ คุณภาพปานกลางเข้ามาด้วย ซึ่งในอนาคตย่อมมีบางส่วนทดแทนสินค้าอุปโภคบริโภคจากฝั่งไทยได้ ขณะที่เวียดนามมีนโยบายที่จะขยายการลงทุนในลาวมากขึ้น และเข้ามาซื้อกิจการต่าง ๆ ใน สปป.ลาว ที่ขาดสภาพคล่อง อาทิ ได้เจรจาซื้อโรงแรมล้านช้างที่มีชื่อเสียงในเวียงจันทน์ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขง รวมทั้งโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ที่มีเขตแดนเชื่อมกับเวียดนามตอนเหนือ – ตอนใต้ นอกนั้นจะมี อุตสาหกรรมเกษตร ยางพารา ปาล์ม น้ำมันในเขตน้ำฝน บริเวณแขวงจำปาศักดิ์ รวมทั้ง อุตสาหกรรมน้ำตาล ที่สำคัญเวียดนามนิยมประกอบธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร เป็นจำนวนมากใน สปป.ลาว โดยอาศัยหลักที่ สปป.ลาว และเวียดนาม มีการปกครองระบบสังคมนิยมเหมือนกัน

การที่จีนและเวียดนาม มีการรุกเข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว อย่างมากมายโดยมิเป็นเช่นนี้มาก่อน ก็เพราะเล็งเห็นว่า สปป.ลาว กำลังก้าวเป็นสมาชิก WTO ในปี ค.ศ.2009 และลาวเอง ปัจจุบันมีข้อตกลงกับประเทศต่าง ๆ มากกว่า 26 ประเทศ ขณะที่ลาวได้สิทธิพิเศษ GSP จากกลุ่มยุโรป

อเมริกา ญี่ปุ่น เท่ากับว่า สินค้าจาก สปป.ลาว จะมีต้นทุนการขายต่ำกว่า ที่ผลิตในประเทศอื่นอย่าง ไทย ถึงร้อยละ 5 – 15 ในขณะที่มีที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และสภาพอากาศร้อนชื้น บางส่วนหนาวเย็น ซึ่งสามารถอยู่อาศัยและทำกิจกรรมได้ทุกชนิดประเภท ประกอบกับแรงงานใน สปป.ลาว มีคุณภาพดี แต่ต้องการพัฒนาทักษะฝีมือให้ตรงกับวิชาชีพและธุรกิจที่เหมาะสม

รัฐบาลจีนและเวียดนาม มีจุดที่เด่นชัดกว่าในด้านที่รัฐบาลสามารถสนับสนุนทางการเงิน และเข้ามาลงทุนในลักษณะเงินช่วยเหลือ สปป.ลาว ในด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคก่อน อาทิเช่น จีนเข้าทำการปรับปรุงสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองฉอน ฉ ชายแดนจีน - สปป.ลาว เพื่อจัดตั้ง กาสีโน ร้านค้าปลอดภาษีสินค้าจีน และเป็นเขตอยู่อาศัยของชาวจีนโดยเฉพาะตลอดจนให้เงินช่วยเหลือระบบสาธารณูปโภคในนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเท่ากับว่าจีนพยายามที่จะสร้าง Gate Way ในจุดที่เป็นเมืองหลักๆ ภายใน สปป.ลาว อย่างทั่วถึง รวมทั้งอาจจะเพิ่มจำนวนประชากร เข้ามาอีกมากมายในอนาคต

ในส่วนของกรณีวิเคราะห์ กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในภาคเหนือตอนบนและตอนล่าง จะพบว่า ผู้ประกอบการล้วนมีสินค้าที่มีคุณภาพ มีพนักงานที่มีทักษะพร้อมขยายงาน ที่สำคัญ คือมีธุรกิจการค้าที่แข็งแกร่ง มีรูปแบบสินค้าที่หลากหลายจำนวนมากจะมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ การขายสินค้าไทยได้ในราคาที่สูง เพราะต้นทุนการผลิตต่ำลง เนื่องจาก สปป.ลาว ได้สิทธิพิเศษ GSP ในส่วนของจุดอ่อนที่สำคัญคือ ปัญหาแรงงานที่มีทักษะ และมีรายชั่วโมงทำงานสูง (Factory Life) ยังมีอยู่น้อย ไม่เพียงพอ จึงอาจต้องมีสถาบันพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ประกอบกับยังไม่มีระบบหาคู่ค้าที่ดี ซึ่งจะช่วยประหยัดทรัพยากรการลงทุน และที่สำคัญผู้ประกอบการยัง ไม่มีความคุ้นเคยกับกฎระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ใน สปป.ลาว และอาจสำคัญคิดว่าคล้ายคลึงกับของไทย

ที่สำคัญผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีจุดที่เด่นกว่า คือมีประสบการณ์ทางธุรกิจที่ยาวนาน มีภาษาวัฒนธรรมที่ไปมาหาสู่กันตลอด มีสินค้าและบริการที่ได้เปรียบ อย่างเช่น วัสดุก่อสร้าง และเครื่องจักรกลการเกษตร ซึ่งในเขตนี้มีโรงงานมาตรฐาน อยู่จำนวนมากสิ่งที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญ ในความคิดของผู้ประกอบการเขตนี้คือการที่ สปป.ลาว มี ระบบภาษีนำเข้าที่ยังไม่ได้มาตรฐานมีการประเมินภาษีสูง - ต่ำ ขณะเดียวกัน ด้วยเหตุที่ผู้ประกอบการเขตนี้อยู่ใกล้ สปป.ลาว จึงคุ้นเคยกับวิธีการซื้อขายสินค้าผ่านแดนมากกว่าการเข้าไปเปิดดำเนินการธุรกิจ เช่น ต่างชาติอื่น ๆ ในนครเวียงจันทน์หรือเมืองสำคัญอื่น ๆ

ในด้านอุปสรรคที่สำคัญที่ผู้ประกอบการเห็นร่วมกัน คือ นโยบายสนับสนุนของรัฐบาลไทยและฝ่าย สปป.ลาว มักไม่ลงลึกถึงการปฏิบัติที่จะให้เกิดผลดีต่อการที่ผู้ประกอบการทั้งสองประเทศจะเข้าสู่กระบวนการลงทุน หรือสร้างกฎกติกาต่าง ๆ โดยมากจะปล่อยให้ผู้ประกอบการ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และจะมีเพียงสถานทูตไทยและกงสุลในเมืองหลัก กับคณะกรรมการการค้าชายแดนจังหวัดที่ผู้ว่าราชการเป็นประธานที่จะเข้ามาดูแล แต่ก็ไม้อาจแก้ไขอุปสรรค หรือ ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วทั้ง เพราะขาดการเชื่อมสัมพันธ์หรือมีสำนักงานผู้แทน, สมาคมการค้า เช่นประเทศอื่น เช่น สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจชาวเกาหลี และ สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจชาวสิงคโปร์ ในนครเวียงจันทน์

การที่มีสมาคมการค้าของชาติที่เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว นับเป็นการเพิ่มโอกาสการลงทุนที่เป็นระบบ เพิ่มขีดความสามารถให้ชาตินั้นๆ ในการเข้าถึงทรัพยากรทุกด้าน ที่สำคัญสามารถชี้แจงต่อระบบภาษีที่ สปป.ลาว จะเรียกเก็บ เพราะ สปป.ลาว มีกระบวนการส่งเสริมการลงทุนต่อประเทศที่ต้องการลงทุนหลายประการ อาทิ การให้เงินได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในหลวงน้ำทา เป็นต้น ซึ่งจะยกเว้นภาษีต่าง ๆ มาก ยาวนานถึง 8 ปี หลังจากที่ธุรกิจนั้นเริ่มมีกำไร ทั้งนี้เพื่อตอบแทนรัฐบาลจีนในการให้ความช่วยเหลือการก่อสร้างถนนสาย R3A รวมทั้งยังให้ความช่วยเหลือก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ดังนั้น หากวิเคราะห์ถึงความต้องการของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่โครงการสำรวจศึกษา รวม 211 ราย ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มธุรกิจ อาหารแปรรูป และผลิตภัณฑ์สุขภาพ กลุ่มธุรกิจเครื่องเรือนและวัสดุตกแต่ง กลุ่มวัสดุการเกษตรและเคมีภัณฑ์ กลุ่มเครื่องจักรเครื่องมือช่าง และอุปกรณ์ก่อสร้าง กลุ่มเครื่องนุ่งห่มและแฟชั่น เครื่องประดับ กลุ่มธุรกิจบริการ เช่น โรงแรม โรงเรียนวิชาชีพหรือธุรกิจบริการอื่น ๆ โดยกลุ่มธุรกิจทั้ง 6 ส่วนมีขีดความสามารถในการค้ากับ สปป.ลาว ทั้งในด้าน การค้าชายแดน คือ เป็นการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่เขตชายแดนทั้งสองประเทศ ซึ่งปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นการค้าในรูปแบบของธุรกิจหรือการลงทุน และการค้าผ่านแดน เป็นการค้าที่ผู้ประกอบการจากประเทศที่หนึ่งส่งสินค้าผ่านประเทศที่สองไปยังประเทศที่สาม หรือจากประเทศที่สามผ่านแดนประเทศที่สองมายังประเทศที่หนึ่ง โดยประเทศที่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าผ่านแดนจะต้องให้ความยินยอมด้วย โดยทั้งสองกรณีมีความสนใจที่จะเพิ่มปริมาณการค้า กับ สปป.ลาว

ในกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 211 ราย ใน 6 กลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้น ซึ่งผู้ตอบส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจมานานกว่า 15 ปี และมักลงทุนด้วยเงินลงทุนตนเองและเงินกู้ธนาคาร ส่วนมากไม่เคยทำการค้าต่างประเทศมาก่อน จึงมีการรับทราบข้อมูลการค้าจากข้อมูลของ สปป.ลาว อยู่บ่อย ที่สำคัญรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับ สปป.ลาว ในทางที่ไม่ก่อประโยชน์ทางการค้าการลงทุน และมักเข้าใจว่า สปป.ลาว มีความเสี่ยงสูง มักมีการหลอกลวงอยู่มากจากคนไทยและคนลาว บางส่วน ผู้ประกอบการเข้าใจว่าการค้ากับ สปป.ลาว มักเป็นแบบเสรีแต่ต้องผ่านตัวแทนนายหน้า ร้อยละ 90 หลังจากรับฟังการสัมมนามีความต้องการไปร่วมลงทุนใน สปป.ลาว แต่อาจเป็นเรื่องยากเพราะผู้ประกอบการเชื่อว่าธนาคารพาณิชย์ไทยไม่

สนับสนุน อาจมีเพียงธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Exim Bank) ที่มีระบบสินเชื่อเพียงบางประเภท แต่ที่ผู้ประกอบการต้องการมากที่สุด คือ บริการทางการเงินเพื่อธุรกิจส่งออก การประกันการส่งออก สินเชื่อการค้าระหว่างประเทศ และ สินเชื่อเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการเคยมีประสบการณ์เพียงการเปิด L/C และ โอนเงินระหว่างประเทศ

สิ่งสำคัญเบื้องต้นที่ผู้ประกอบการ SMEs ต้องการมากที่สุดไม่ว่าจะเป็นการค้าชายแดนหรือการค้าผ่านแดน ก็คือให้คำปรึกษาแนะนำธุรกิจส่งออก และ การค้าชายแดน ตลอดจนการจัดฝึกอบรมและสัมมนาการค้าชายแดนปีละ 3 – 4 ครั้ง เพื่อให้ข้อมูลทันสมัยอยู่เสมอ

ในด้านความพร้อม พิจารณาจากการตัดสินใจไปทำการค้าการลงทุนกับ สปป.ลาว แล้ว กลุ่มธุรกิจเครื่องจักร เครื่องมือช่าง และอุปกรณ์ก่อสร้าง และธุรกิจอาหารแปรรูป ตลอดจนวิศวกรรมการเกษตร มีความพร้อมและต้องการไปสูงที่สุด ส่วนกลุ่มธุรกิจโรงแรมการท่องเที่ยว มีความสนใจตามมาแต่เน้นที่เมืองสำคัญ ๆ ใน สปป.ลาว

ทั้งนี้ระบบสนับสนุนที่ผู้ประกอบการทั้ง 6 กลุ่มต้องการอย่างแรกของการเข้าทำการค้าชายแดนคือ ระบบการเงิน โอนเงิน ที่สะดวกคล่องตัว และการมีศูนย์รวบรวมสินค้าและกระจายสินค้าชายแดน ปัจจัยลบที่สำคัญที่ควรขจัดคือ อัตราการขนส่งที่ไม่ชัดเจนและการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ระบบประเมินภาษี ส่วนการขยายการลงทุน ผู้ประกอบการต้องการรู้จักตัวแบบนักธุรกิจไทยที่ประสบความสำเร็จใน สปป.ลาว และควรจัดให้มีการพบปะกับนักธุรกิจที่ดีของ สปป.ลาว/เวียดนาม/จีน (Business Matching) จะเป็นประโยชน์ต่อการเร่งตัดสินใจ

ในส่วนการค้าผ่านแดนไปประเทศที่สาม ผู้ประกอบการต้องการผ่านสินค้าไปชายฝั่งเวียดนามเพื่อไปญี่ปุ่น เกาหลี และอเมริกา โดยผ่านสะพานมุกดาหาร – สะพานนะเขต มากที่สุด

อาจกล่าวได้ว่า “การขยายการค้าการลงทุนระหว่างไทย - สปป.ลาว” ซึ่งงานวิจัยนี้ได้รวบรวมการกำหนดหลักเกณฑ์ ข้อพิจารณา ระเบียบพิธีการสำคัญ ระบบการเงินการธนาคารที่รองรับ รวมทั้งหน่วยงานที่จะรับผิดชอบแก่นักลงทุนรายใหม่ที่ต้องการข้อมูลการค้าการลงทุนที่ถูกต้องป้องกันการถูกหลอกลวง ซึ่งทั้งหมดจะปรากฏใน “คู่มือ” การค้าและการลงทุน และหากผู้ประกอบการจะหวังในความสำเร็จแล้ว อาจสรุปได้ว่า การเริ่มต้นด้วยการเข้าไปถึงข้อมูลและบุคคลที่ถูกต้องถูกจัดเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะ สปป.ลาว ไม่มีประวัติบุคคลปรากฏในอินเทอร์เน็ต เหมือนไทยที่มี Website Google เราจึงรู้จักบุคคลสำคัญต่าง ๆ ใน สปป.ลาวจากฐานะตำแหน่งที่เป็นอยู่ แต่เราไม่รู้ประวัติทั้งด้านดีและด้านบกพร่องจากข้อมูลใดเลย ประเภทต่อมาคือการลงทุนใน สปป.ลาว นั้น คนไทยต้องมีระบบติดตามที่ดีมีการเฝ้าศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเป็ผลดี ผลลบต่อโครงการ เพราะ สปป.ลาว ไม่มีระบบเตือนภัยที่ดีแก่นักลงทุน (Investment Warning System) แบบชาติยุโรป คือไม่มีสถิติข้อมูล ดัชนีความเชื่อมั่นพิมพ์เผยแพร่ หรือจัดเก็บที่ได้

มาตรฐานสากล เพราะเราอาจค้นพบเพียงข้อมูลการค้าการลงทุนทั่วไปแต่เราไม่อาจทราบความเคลื่อนไหว ผลประกอบการของวิสาหกิจต่าง ๆ เพราะ สปป.ลาว ยังไม่มีตลาดหุ้น หรือจัดตั้งตลาดทุน ผลการดำเนินธุรกิจต่างๆ จึงเป็นข้อมูลที่มีได้เปิดกว้างแก่บุคคลทั่วไปที่จะล่วงรู้ได้

ประการที่สำคัญสุดท้ายคือ การลงทุนใน สปป.ลาว ผู้ลงทุนหรือทำการค้าจำเป็นต้องดำเนินไปอย่าง “พอเพียง พอประมาณ” และมีจิตใจที่เอื้ออาทรต่อครอบครัวชาวลาว ชุมชนรอบข้าง รวมทั้งต้องปฏิบัติต่อชาวลาวเป็นผู้มีเกียรติเสมอกัน มีผู้กล่าวว่าเมื่อมาลงทุนใน สปป.ลาว แล้ว ชาวลาวอาจไม่ใส่ใจต่อการดักดวงผลประโยชน์ของชาวต่างชาติที่เข้ามาแสวงหากำไร เพราะกฎหมายการลงทุนของลาวอนุญาตให้ส่งกำไรกลับประเทศได้ และแม้ต่างชาติจะแจ้งว่ามีต้นทุนสูงอย่างไร และไม่มีกำไรพอเสียภาษีให้ สปป.ลาว ก็ตาม แต่รัฐบาลและชาวลาวจะรังเกียจและจะเกลียดชังจนอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินชาวต่างชาติรายนั้นทันที หากผู้นั้นไม่เคารพในเกียรติศักดิ์ศรีของชาวลาว และการดูหมิ่นเหยียดหยามชาวลาว เช่น เห็นเป็นคนที่ต่ำกว่าการศึกษา หรือ ด้อยทักษะการพัฒนา ดังปรากฏเป็นข่าวอยู่เนือง ๆ และเป็นบทเรียนราคาแพงที่ไม่พึงเกิดขึ้นกับคนไทยที่ไปท่องเที่ยวหรือเข้าไปลงทุนในประเทศนี้

ความสำเร็จของนักการค้าการลงทุนชาวไทย จึงอยู่ที่การใส่ใจศึกษาธุรกิจที่ได้ลงทุนไป รวมทั้งใส่ใจดูแลทุกข์สุข ให้การนับถือชาวลาวที่เข้ามาเป็นผู้ร่วมธุรกิจหรือมารับใช้แรงงาน อย่างที่พึงจะช่วยเหลือต่อกันได้ และควรศึกษาดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท เช่น องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อ สปป.ลาว และประชาชนชาวลาวตลอดมา จนพระองค์ทรงเป็นที่รักบูชาของชาวลาว ซึ่งรายงานวิจัยฉบับนี้ขอร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการถวายความจงรักภักดี และหวังว่าจะผดุงส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติตนเป็นนักธุรกิจคนไทย ที่มีคุณธรรม มีการค้าที่สัตย์สุจริต คำนึงถึงประโยชน์ของสังคมไทยและ สปป.ลาว ควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อความวัฒนาถาวรที่ประเทศทั้งสองจะได้มีสายสัมพันธ์ทั่วไปต่อกันมานับพันปี ให้จำเริญต่อไปชั่วกาลนาน

รายงานการศึกษาวิจัย

โครงการแนวทางการเพิ่มปริมาณการค้าชายแดนของ SMEs ไทย (ภาคเหนือ-อีสาน)

สมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย (สสวท.)

สมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย (สสวท.)

ชั้น 4 อาคารกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

ก.พระราม 6 แขวงทุ่งพญาไท

เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0-2202-4547 โทรสาร 0-2354-3427

Website : www.thaisme.org